

Ključni partneri u kontekstu planiranja na Kosovu

- »»» Ministarstvo za životnu sredinu i prostorno planiranje (OPP i ZPP) – glavni partner na centralnom nivou
- »»» Ministarstvo za lokalnu upravu – partner za pitanja od značaja za lokalnu upravu
- »»» Ministarstvo transporta i telekomunikacija – partner za pitanja transporta i mobilnosti
- »»» Udruženje kosovskih opština/Kolegijum za prostorno planiranje – platforma za promovisanje novih urbanističkih politika, razmenu informacija i iskustava
- »»» Kancelarija za dobro upravljanje/Kabinet premijera – partner za dobro upravljanje, jednaka prava i pitanja polova
- »»» Organizacije građanskog društva, NVO – učesnici u procesu planiranja i razvoja projekta
- »»» Agencije UN-a koje čine Tim Ujedinjenih nacija za Kosovo (TUNK), EU i OEBS – partneri za zajedničke aktivnosti i/ili pravljenje programa
- »»» Kulturno nasleđe bez granica (CHwE) i Akcioni plan za lokalnu životnu sredinu (LEAP) – programi koje finansira Sida
- »»» FES – Friedrich Ebert Stiftung, partner u promovisanju javnih debata
- »»» Odsek za regionalnu tehničku saradnju UN-HABITAT-a, Kancelarija u Varšavi za centralnu i istočnu Evropu
- »»» Univerzitet u Prištini, Kosovska katastarska agencija i njene opštinske kancelarije
- »»» UNMIK – Misija Ujedinjenih nacija na Kosovu – partner za Okvir integrisane strateške saradnje.

UN-HABITAT na Kosovu i Jugoistočnoj Evropi

Tokom svog prisustva na Kosovu i u širem regionu jugoistočne Evrope od 1999. godine, UN-HABITAT je promovisao dobro upravljanje, sigurnost stanovanja, ravnopravno učestvovanje muškaraca i žena u razvoju održivih ljudskih naselja i inkluzivno prostorno planiranje. Početne intervencije na Kosovu fokusirane su na osnivanje institucija koje se bave imovinskim pitanjima – Direkcije za stambena i imovinska pitanja i Kosovske katastarske agencije – i izgradnju kapaciteta za efikasno upravljanje na lokalnom nivou kroz Program podrške opštinama i LoGo (Program lokalne uprave).

Naredni programi: Program urbanističkog planiranja i upravljanja (UPMR, 2001-2003), Program planiranja u pravljnja i razvoja (GDPP, 2003-2006), Program podrške prostornom planiranju 1 (PPPO, 2005-2007) i Program podrške prostornom planiranju 2 (PPPO, 2008-2011) pomogli su da se razvije, učvrsti i institucionalizuje novi sistem planiranja i ojačaju kapaciteti profesionalaca koji se bave prostornim i urbanističkim planiranjem na centralnom i lokalnom nivou. Izgradnja kapaciteta za inkluzivno planiranje je preduslov za pristupanje Evropskoj uniji. UN-HABITAT je angažovan u različitim zemljama u regionu jugoistočne Evrope na unapređivanju reformi u oblastima stambene politike i urbanističkog razvoja i na pružanje pomoći u procesu evropskih integracija. UN-HABITAT je u saradnji sa Paktom za stabilnost i u tesnim konsultacijama sa vladama zemalja zapadnog Balkana razvio Program jačanja regionalnih kapaciteta za stambena pitanja i urbanistički razvoj. Program sprovodi Kancelarija UN-HABITAT-a za centralnu i istočnu Evropu, sa sedištem u Varšavi.

Mandat UN-HABITAT-a

Program Ujedinjenih nacija za ljudska naselja (UN-HABITAT), je agencija Ujedinjenih nacija kojoj je Generalna skupština dodelila mandat da promoviše socijalno i ekološki održive gradove i naselja sa ciljem obezbeđivanja adekvatnog stambenog smeštaja za sve. U svetlu brze globalne urbanizacije, strateška vizija UN-HABITAT-a nudi način za potpuno postizanje ovog zadatka, tako što utvrđuje načine za sprovođenje programa i projekata u odgovarajućem i praktičnom odnosu sa globalnim prioritetima i Milenijumskim ciljevima razvoja.

Za postizanje održivog razvoja i ublažavanje siromaštva potrebna je integracija ekonomskih, socijalnih i političkih ciljeva u koherentan sveukupni okvir. Kao deo Globalne kampanje UN-HABITAT-a o urbanom upravljanju, uključivanje građanskog društva u proces odlučivanja i izgradnje konsenzusa oko pitanja lokalnog razvoja je jedan od ključnih principa Programa podrške prostornom planiranju opština.

UN-HABITAT Kosovo, Ulica Nazim Gafurri, br. 33, Zednji Sprat, 10000 Priština, Kosovo
Tel: +381 38 517 835 Fax: +381 38 517 836 | info@unhabitat-kosovo.org
Website: www.unhabitat-kosovo.org www.unhabitat.org

PROGRAM PODRŠKE PROSTORNOM PLANIRANJU OPŠTINA NA KOSOVU

Učinimo Zajedno Gradove Boljim

Faza 2, 2008-2011

UN-HABITAT
FOR A BETTER URBAN FUTURE

financiran od strane
Sida

Zašto urbano i prostorno planiranje?

Poslednjih deset godina predstavljaju prelomni period u istoriji Kosova i njegovih ljudi, sa političkog i socijalnog stanovišta. Političke i velike ekonomske promene posle vojnog sukoba, dovele su do migracije stanovništva iz sela u gradove na Kosovu.

Ipak, gradovi nisu pripremljeni za takav priliv stanovništva. Iako su neki veći gradovi već prilagodili svoje opštinske i urbanističke planove razvoja, sprovođenje tih planova nije lako. Ovo dovodi do haotičnog razvoja, i u pogledu izgradnje stambenih i komercijalnih objekata i prateće fizičke infrastrukture.

Kao i sve nove demokracije, Kosovo se suočava sa brojnim problemima i izazovima. Mnogi od njih se odnose na zadatak premošćavanja jaza između prošlosti i sadašnjosti, imajući u vidu evropsku budućnost. U kontekstu prostornog i urbanističkog planiranja, izazov je kako premostiti prošlost Kosova u kojoj su dominirali mali i srednji gradovi sa brzim rastom urbanih centara koji prati globalni trend urbanizacije.

Na šta se odnosi program?

Program podrške prostornom planiranju opština (PPPO), u okviru trogodišnje aktivnosti u Fazi 2, nastavlja da podržava opštine u konsolidaciji urbanog i prostornog planiranja kroz učesnički proces koji uvažava ravnopravnost polova. Sprovođenje kapitalnih investicionih projekata koji su rezultat ovog procesa planiranja, dovelo je do poboljšanih uslova života i privlačnijeg urbanog okruženja. Koristeći metodologiju učenja kroz rad i pružanja pomoći u toku rada, program ima za cilj jačanje kapaciteta profesionalaca i drugih učesnika za strateški planski pristup. Program takođe ima za cilj poboljšanje i promociju regionalne i prekogranične saradnje.

Moto PPPO je 'Učinim o zajedno gradove boljim', što znači da planiranje lokalnog razvoja ne pripada samostalno profesionalcima, već i građanima koji predstavljaju različite socijalne i starosne grupe, muškarce i žene, dečake i devojčice. Sadašnja faza PPPO je izgrađena na prethodnim aktivnostima Programa koje su bile fokusirane na pružanje pomoći sekundarnim gradovima na Kosovu (šest gradova) u pogledu izrade opštinskih i urbanističkih planova razvoja. Ovi planovi su trebali da budu strateški, akciono orijentisani i pripremljeni na inkluzivan način. Trenutno, većina ovih opština je u fazi sprovođenja ovih planova kroz planove na nižem nivou, kao što su regulacioni planovi i kapitalne investicije. U mnogim slučajevima, angažovanje privatnog ili donatorskog kapitala određuje uspeh ovakvih poduhvata.

U sadašnjoj fazi, PPPO saraduje sa pet većih opština sa snažnim urbanim centrima – Uroševac, Gnjilane, Mitrovica, Peć, Prizren, ali i sa 3 novoosnovane manje opštine – Junik, Đeneral Janković i Mamuša, koje imaju ruralni karakter.

Konsolidacija cikličnog planiranja

Planiranje nije vremenski ograničena aktivnost. Opštinski, urbanistički i regulacioni planovi moraju da budu urađeni pre promene urbanog okruženja i moraju da stvore uslove za nove investicije, uz istovremeno održavanje kontrole nad projektima razvoja. Stoga, konsolidacija postupaka planiranja i ciklična revizija su neophodni ukoliko se želi da urbano i prostorno planiranje igraju odgovarajuću ulogu. Da bi ovaj proces planiranja bio uspešan potrebne su efikasne planske strukture na centralnom i lokalnom nivou, kvalifikovano osoblje, kao i uspostavljeni postupci planiranja i implementacioni mehanizmi.

Pomoć u toku aktivnosti koja se pruža partnerskim opštinama stoga ima za cilj izgradnju kapaciteta za sprovođenje i praćenje aktivnosti prostornog i urbanog planiranja, kao i pripremu osnove za njihovo efikasno sprovođenje.

Razvoj i sprovođenje strateških kapitalnih investicionih projekata

Svrha opštinskih i urbanih planova je da se utvrde razvojni prioriteti i stvore uslovi za nove investicije. Kao i proces planiranja, razvoj kapitalnih projekata treba da uzme u obzir prioritete građana i pomogne poboljšanju njihove životne sredine. Često i mala poboljšanja, kao što su ozelenjavanje javnih prostora, popravke površine trotoara za pešake, organizacija igrališta za decu i omladinu, ili postavljanje kanti za smeće, klupa i osvetljenja, pravi veliku razliku u vezi toga kako ljudi doživljavaju javne prostore.

Program će pomoći partnerskim opštinama da razviju i finansiraju takve projekte.

PEĆ

MITROVICA

PRISTINA

JUNIK

UROŠEVAC

GNJILANE

MAMUŠA

PRIZREN

ĐENERAL JANKOVIĆ

Jačanje kapaciteta institucija na centralnom nivou za podršku planiranju opština

Mnoge od manjih opština imaju ograničene finansijske i ljudske resurse da bi same mogle da se bave planiranjem. Zakon o prostornom planiranju daje važnu ulogu Ministarstvu za životnu sredinu i prostorno planiranje kada se radi o pružanju podrške opštinama za izradu opštinskih i urbanističkih planova.

Korišćenje Kolegijuma za prostorno planiranje pri Udruženju kosovskih opština kao tela za razmenu informacija pomoglo bi jačanju interakcije između centralnog i lokalnog nivoa. PPPO će podržati ove aktivnosti i pomoći kosovskim planerima da uspostave kontakte sa svojim kolegama u drugim zemljama. Program će takođe stvoriti platformu za učenje i razmenu iskustava.

Poboljšanje uslova života u neformalnim naseljima

Neformalna naselja i nelegalna izgradnja su među glavnim problemima urbanog razvoja sa kojima se suočava Kosovo. Neka od tih naselja se postepeno integrišu u urbane oblasti, obezbeđuju im se usluge i infrastruktura, dok su druga i dalje nelegalna i neformalna. Imovinska prava i sigurnost stanovanja stanovnika neformalnih naselja su postali deo Akcionog plana za evropsko partnerstvo Kosova na njegovom putu ka većem približavanju Evropskoj uniji. Program saraduje sa Ministarstvom za životnu sredinu i prostorno planiranje i partnerskim opštinama u posvećivanju pažnje pitanju neformalnih naselja.

Korišćenje naučenih lekcija i razmena iskustava kao načini za izgradnju kapaciteta

Angažovanje PPPO u toku prve faze programa omogućilo je opštinskom osoblju u šest sekundarnih gradova da stekne praktična iskustva iz planiranja, kao i da razvije efikasne metode uključivanja izabranih zvaničnika, profesionalaca i pripadnika građanskog društva u proces planiranja. Program preslikava ove metode u svoj rad sa manjim partnerskim opštinama, kao i u aktivnostima čiji je cilj razvoj saradnje između opština.

Koje su druge oblasti aktivnosti PPPO?

Iako je formalno poseban fokus PPPO na razvoju i sprovođenju opštinskih i urbanističkih planova razvoja, to u praksi znači integraciju šireg spektra povezanih pitanja. Tu na primer spada procena i upravljanje rizikom; transport i mobilnost, poboljšanje bezbednosti, pristupačnost i estetski kvalitet javnih prostora, očuvanje istorijskog i prirodnog nasleđa kroz kontrolu razvoj i regulatorno planiranje. U svim tim aktivnostima, građani, uključujući grupe sa posebnim potrebama, su na čelu tih aktivnosti.

Kako mi radimo?

Program podrške prostornom planiranju opština je fokusiran na svakodnevnu saradnju i pružanje pomoći opštinskom osoblju u toku rada. Program funkcioniše preko svojih terenskih kancelarija u Uroševcu, Gnjilane, Peći, Mitrovici i Prizrenu. Opštinski timovi PPPO su sastavljeni od međunarodnih i kosovskih planera, i oni pomažu opštinama u planskim aktivnostima i razvoju kapitalnih investicionih projekata na participatorni, inkluzivni i akciono orijentisani način. Pomoć opštinskim timovima PPPO u vezi procesa planiranja, učestvovanja javnosti, pitanja polova, usmeravanja, pravnih pitanja i informisanja i komunikacije, pruža kancelarija u Pristini. PPPO tesno saraduje sa organizacijama građanskog društva i neformalnim grupama građana na jačanju njihovih kapaciteta za učestvovanje u procesu urbanističkog i prostornog planiranja, kao i u dizajniranju, sprovođenju i praćenju projekata.